

עצמים מלנכוליים

אוצרת: אילנית קונופני

פראנס לבה-נדב / זהר קוואהרדה / מורל דרפולר

בעזבונו של **מורל דרפולר** מצאתי ארגז עץ, מסוג הארגזים הבנויים לשימור אוצרות, מסוג הארגזים האיתנים מן החוץ וליבם מרופד ברכות. שם נחו חפצי צילום מוטלים אבודים מעל עשור ממועד היווצרותם. אני מזקה תצלומים שמורל שאל מהסדרות הידועות שלו. תצלומים בהכלאות מרובדות וחדשות, משובצים במסגרות ורקעים מהנמצא בבית. ככל הנראה היו אלה ניסיונות של שעשוע, מיחזור חומרי גלם מהם יצר. כהרגלו משתתפים תצלומיו במשחק אין קץ של מטאמורפוזות, לא נותרים במצבם הראשוני, הישיר. הם נדמים כתוצרים של תשוקה לניתוק מעברם, מהמקור ממנו נגזרו.

תצלומים הם עצמים מלנכוליים. הם תזכורות למוות. הם הזמנה למבט על רוחות רפאים. תצלומים כוללים בתוכם את דבר מותם של המצלמים, בני-האדם או העצמים. התצלומים הם שאריות מן ההיסטוריה, הם ביטוי לפגיעות החיים הצועדים לקראת כליונם. "בעת ובעונה אחת הם ניזונים מיוקרתה של האמנות ומן המגיה של המציאות, הם עננים של פנטסיה ורסיסים זעירים של מידע."¹

בתצלומים של **פראנס לבה-נדב** פועם כאב הזמן. קוף בוחק בלובנו, שלד דג משייט באויר, מדוזה פורחת כעננה אל על. היא חורטת תצלומים של טבע, שנכפו עליו חיי נצח ושימור בתצוגה מוזיאלית. פראנס, אספנית של הגוסס, מלקטת שאריות של עלים אל חדרה. כראשוני הצלמים, תומאס ווג'ווד והנרי פוקס טלבוט, היא כותבת באור את האנטומיה של העלים. מאדירה את רכות פציעתם, בנגטיב ובפוזיטיב בוחנת את יפי קיומם. בתצלומיה, כמו החיים גם הדוממים, עצמים של רוח, ישויות בעולם. היא מקימה דרמטת לתלת-ממד, מפיהח חיים בניירות מקופלים בזהירות. פראנס מנציחה את רגעיות הוויתם של שברי קרני האור, של נוכחות רפאים מהפנטט, מלטפת קירות מפוצלים בסדקי חיבורם.

מעשה הצילום הוא פעולה נוגה. הוא חוטף רגע של הווה ובמידיות הופך אותו לעבר. אך מעשה זה של המרת החיים במוות מאפשר גם את הפרדותם זה מזה. התצלום, קטע מהמציאות, מאבד עם חלוף הזמן את זיקתו לממשי. בתום פעולת הצילום, מקץ אותו רגע, מתפזרים ומשתנים העצמים ובני-האדם שקבע התצלום. כל אחד מהם ממשיך אל עבר מסלול גורלו, אל עבר עתידו, מותיר את התצלום בעבר מופשט, פתוח לפירושים חדשים.

זהר קוואהרדה מכניסה עצמה אל לשכות אפלות. בקצב מושהה, היא חגה על צירה, במהלך סיבוב שלם חושפת במקוטע מרווחים מהחשכה. נעה לכודה בפנורמה של מרדף. המרחב הפנימי, המצולם, מיועד לאימוני ירי צבאיים בשטח בנוי. המרחב החיצוני, הזולג לתוכו, משמש לציד חזירי בר. בחוסר שליטה על הנרשם בעלטה נחקקים מפגשים אקראיים של השתקפויות, צלליות זכרון של פעולות שהתקיימו במקום. במחווה לנייספור נייפס, מאבות הצילום, קוואהרדה כולאת עצמה באפלה, מצלמת תוך שהות בתוך מצלמה. היא הופכת את חדר עבודתה לקאמרה אובסקורה ומביטה מחלונו. בהערצה ובהסתייגות היא נוגעת בדימוי הקדוש. גגות פאריס של המאה ה-19 מתחלפים בנוף גגות אבולעפיה של תל-אביב היום.

פראנס לבה-נדב, **זהר קוואהרדה** ו**מורל דרפולר**, טווים אמנות של עצב ויופי. העונג הקודר ההומה מעבודותיהם מלווה בשיבה נחיתה אל העֶבֶר של הצילום. בעזרת טכניקות היסטוריות כקאמרה אובסקורה, פוטוגרמות ותחריטים, הם חושפים מפוכחות מטאפיזית, אפשרות קיום של מוות-חי. הם יוצרים תצלומים מפתים בכאבם, ביטויים לתחושות אובדן ואבל יומיומיים השלובים עם כמיהה עמוקה למקצבי חיים.